

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5
วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2566

บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะอนุสรณ์
(วัดเล่งเน่ยยี 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทย
The Roles of Beliefs and Rituals of Wat Boromracha Kanchanapisek Anusorn
(Wat Leng Nei Yi 2), Nonthaburi Province towards Thai society

Lin Minxin (อันทา)¹

พัชรินทร์ บุรณะกร²

patcharintara@yahoo.com

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ananasnanaa@gmail.com

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ที่เกี่ยวข้องของวัดบรมราชากาญจนานิกะอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี 2) จำนวน 41 คน ผลการวิจัยพบว่า วัดบรมราชากาญจนานิกะอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี 2) มีความเชื่อที่มีชื่อเสียง เช่น ความเชื่อเรื่องการแก้ปีชง ความเชื่อเรื่องการเสริมโชคชะตา และความเชื่อเรื่องสุขภาพแข็งแรง เป็นต้น และมีพิธีกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ เทศกาลตรุษจีน งานทิ้งกระจาดมหาทาน และเทศกาลถือศีลกินเจ เป็นต้น ซึ่งความเชื่อและพิธีกรรมดังกล่าว มีบทบาทต่อสังคมไทย 4 ด้าน คือ 1) ด้านจิตใจ ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้ผู้ศรัทธามีกำลังใจในการดำรงชีวิต ส่งเสริมให้ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมและช่วยให้เกิดความสามัคคีในชุมชน 2) ด้านสังคม จัดงานทำบุญเพื่อเป็นความช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้ ก่อตั้งโรงเรียนภายในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนของเด็ก 3) ด้านเศรษฐกิจ สามารถส่งเสริมรายได้ให้กับวัด ชาวบ้านและชุมชน ยังสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-จีน 4) ด้านวัฒนธรรม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนให้คงอยู่ และช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมด้านความเชื่อไทย-จีน

คำสำคัญ: ความเชื่อ, พิธีกรรม, วัดบรมราชากาญจนานิกะอนุสรณ์ วัดเล่งเน่ยยี 2

Abstract

This qualitative research aimed to analyze roles of beliefs and rituals of Wat Boromracha Kanchanapisek Anusorn (Wat Leng Nei Yi 2), Nonthaburi Province towards Thai society. Research methodology included documentary and field studies. Forty-one informants concerning to the temple studied were in-depth interviewed. The research found that Wat Boromracha Kanchanapisek Anusorn was famous in spreading many beliefs, like correcting bad luck; reinforcing good luck; health related beliefs; etc., and practicing many rituals, relating to Chinese New Year; Chinese Ghost Festival (Offering baskets of alms); Vegetarian Festival; etc. These beliefs and rituals affected to Thai society in four aspects, as the following. 1) Mental aspect, supporting and strengthening will power of living; promoting moral, ethics and unity of the community. 2) Social aspect, the making merit rituals of the temple have been supporting poor people and establishing a school for children in the community. 3) Economic aspect, the temple has been inducing donations and incomes to the community and its members, and also promoting Thai-Chinese tourism. 4) Cultural aspect, the temple has been

conserving and spreading the Thai-Chinese beliefs.

Keywords: beliefs, rituals, Wat Boromracha Kanchanapisek Anusorn (Wat Leng Nei Yi 2)

บทนำ

จากการที่คนจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย วัฒนธรรมจีนได้มีการเผยแพร่ในประเทศไทย และยังมีผลกระทบกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทย ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีศาลเจ้าจีนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมจีนอย่างสมบูรณ์ (ภารตี มหาพันธ์, 2554, น. 43-46) ในปัจจุบัน ศาลเจ้าจีนกลายเป็นแหล่งเสริมดวงและแก้ปีชงที่คนไทยนิยมกันในสังคมไทย ศาลเจ้าจีนที่มีชื่อเสียงมากที่สุดและได้รับความนิยมชมชอบจากคนไทยในประเทศไทย คือ วัดมังกรกมลาวาส คนไทยเชื้อสายจีนจะเรียกว่า วัดเล่งเน่ยยี่ ซึ่งเป็นวัดจีนที่คนไทยเกือบรู้จักกันไปหมด วัดมังกรกมลาวาสตั้งอยู่ในถนนเยาวราช ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2414 มีสถาปัตยกรรมตามฮวงจุ้ยแบบจีน ต่อมา ในปี พ.ศ. 2539 วัดเล่งเน่ยยี่ 2 ซึ่งชื่อเต็มชื่อ วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ ก่อตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี สร้างเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2551 วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์มีสถาปัตยกรรมตามพระราชวังสำคัญในเมืองปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์มีการตกแต่งทั้งตงามและบรรยากาศที่เหมือนกับเมืองจีนโบราณ นอกจากนี้ วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ยังประกอบด้วยความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเทพเจ้าภายในวัดบรมราชาฯ เช่น พิธีกรรมการแก้ปีชง พิธีกรรมเสริมดวง เป็นต้น ทำให้วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์กลายเป็นวัดที่โดดเด่นในด้านพิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความนิยมชมชอบจากคนไทยในสังคมไทยด้วย ดังนั้น ความเชื่อและพิธีกรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จึงมีบทบาทต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น ทำให้เห็นว่า วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์มีความสำคัญต่อชุมชนและสังคมไทยเป็นอย่างมาก แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมจีนที่ผสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยระหว่างชาติพันธุ์ไทยจีน จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาภาคสนามและศึกษาเอกสารที่เป็นข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงสนใจศึกษาข้อมูลในเชิงลึกเรื่อง บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ที่มีต่อสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย คือ วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ที่ตั้งอยู่ในถนนเทศบาล 9 ตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ พระสงฆ์จีนเจ้าหน้าที่ดูแลวัด ผู้ประกอบพิธีกรรมภายในวัด จากจำนวน 25 คนเลือกจำนวน 11 คนสัมภาษณ์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทางวัดต้องปฏิบัติงานของตัวเอง และใช้วิธีการคัดเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling) คือ ผู้มากราบไหว้ที่วัด และชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จำนวน 30 คน เนื่องจากผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จำนวน 10 ครั้งในระหว่างการเก็บข้อมูลซึ่งจะไปในช่วงที่วัดจัดงานในเทศกาลรวมทั้งสิ้น 41 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัย 10 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน 2565 ถึงเดือนมกราคม 2566

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทย

2. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

2) ศึกษาประวัติและความเป็นมาของวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ จังหวัดนนทบุรี และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ยุสวดี ผู้ประกอบพิธีกรรม ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณวัด และผู้ที่มากราบไหว้สักการะบูชาที่วัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลากรภายในหรือบุคคลากรอาศัยกับวัด และผู้ที่มีมาสักการะที่วัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์

3) สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยและให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ

4) ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ และนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ จังหวัดนนทบุรี

5) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านบทบาทความเชื่อและพิธีกรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทย

6) นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทย ซึ่งการตั้งคำถามสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ตั้งตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อได้คำตอบที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทยจากผู้ให้สัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทย โดยจะวิเคราะห์จากบทบาทด้านจิตใจ บทบาทด้านสังคม บทบาทด้านเศรษฐกิจ และบทบาทด้านวัฒนธรรม และเขียนผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) พบว่า วัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) มีความเชื่อที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน ได้แก่ ความเชื่อเรื่องการแก้ปิ้ง ความเชื่อเรื่องการเสริมโชคกลาง ความเชื่อเรื่องสุขภาพแข็งแรง ความเชื่อเรื่องการศึกษาและการงาน ความเชื่อเรื่องการทำบุญเพื่ออุทิศให้กับบรรพบุรุษ เป็นต้น

ความเชื่อดังกล่าวทำให้มีพิธีกรรมที่สำคัญ ได้แก่ พิธีไหว้รับเทพเจ้าไฉ่ซิงเอี้ย เทศกาลตรุษจีน งานทิ้งกระจาดมหาทาน เทศกาลถือศีลกินเจ เป็นต้น วัดบรมราชากาญจนานิกชนอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ถือเป็นวัด

จีนชื่อดังในจังหวัดนนทบุรี ช่วยให้ผู้ที่ศรัทธาที่มานับบูชาสร้างกำลังใจในการดำรงชีวิต พิธีกรรมบูชาต่าง ๆ ของวัดบรมราชาฯ ยังถือเป็นการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้ในบริเวณวัด นอกจากนี้ วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-จีน ทำให้คนไทย คนจีนหรือนักท่องเที่ยวต่างชาตินับล้านที่เข้ามาชมเที่ยวหรือบูชาที่วัดเป็นจำนวนมาก การที่ผู้ศรัทธาหรือนักท่องเที่ยวมารวมตัวกันบูชาเทพเจ้าและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในวัด สามารถช่วยส่งเสริมรายได้ให้กับวัด การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-จีน ยังสามารถส่งเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านและชุมชนด้วย ซึ่งเป็นวิธีสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนและเผยแพร่วัฒนธรรมด้านความเชื่อไทย-จีนที่ดี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทยได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทด้านสังคม 2) บทบาทด้านเศรษฐกิจ 3) บทบาทด้านวัฒนธรรม

1. บทบาทด้านสังคม

จากการศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ที่มีต่อสังคมไทย ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นว่า ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ถือเป็นการช่วยเหลือแก่ผู้ศรัทธา หรือผู้ยากไร้ในสังคมไทย จะเห็นได้ว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) มีบทบาทด้านสังคมต่อผู้ศรัทธาหรือผู้ยากไร้เป็นอย่างมาก ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับผู้ศรัทธาที่มาทำบุญบูชาในวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) เพื่อได้รับรู้บทบาทด้านสังคมจากผู้ศรัทธา ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

นายปรกากร พจน์เพียรเลิศ คนไทยเชื้อสายจีน ผู้มาสักการะที่วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) อายุ 25 ปี (สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2565) กล่าวว่า

“เคย ทำบุญทิ้งกระจาดทำให้รู้สึกเหมือนได้ทำความดี เพราะการที่ได้ทำบุญนั้น เป็นเหมือนกับการส่งต่อสิ่งที่ดีนั้นให้กับผู้ที่ต้องการ และเป็นหนึ่งในการสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ศาสนามากยิ่งขึ้น”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้ศรัทธามีประสบการณ์ในการทำบุญทิ้งกระจาด และการทำบุญทิ้งกระจาดก็เป็นการทำบุญอีกอย่างหนึ่งซึ่งสามารถทำให้ผู้ศรัทธาได้รู้สึกเป็นการทำความดีให้กับผู้ที่ต้องการ เนื่องจากการทำบุญทิ้งกระจาดเป็นการทำบุญที่ผู้ศรัทธาสามารถมอบสิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเองให้กับคนอื่น ผู้ศรัทธาจึงเกิดความรู้สึกที่ทำความดีให้กับคนอื่น นอกจากนี้ความรู้สึกที่ทำความดีให้กับผู้ที่ต้องการ การทำบุญทิ้งกระจาดยังสืบทอดถึงแนวคิดสำคัญของศาสนาพุทธ คือ ควรช่วยเหลือคนอื่นเท่าที่เราระทำได้เพื่อเป็นการเพิ่มพูนบุญบารมีให้กับตัวเรา งานทำบุญทิ้งกระจาดของวัดบรมราชาฯ จะจัดในวันที่ 6-7 สิงหาคม ซึ่งผู้ศรัทธาสามารถบริจาคข้าวสารตามความสามารถของตนเอง ในงานทำบุญทิ้งกระจาดของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จะได้เห็นว่า ผู้ศรัทธาได้ทำบุญบริจาคข้าวสารเพื่อเป็นการช่วยเหลือให้กับผู้ยากไร้ ผู้ยากไร้ก็ได้รับการช่วยเหลือและข้าวสารที่ทำบุญเรียบร้อยจากผู้ศรัทธา ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงบทบาทด้านสังคมของความเชื่อและพิธีกรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2)

2. บทบาทด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ที่มีต่อสังคมไทย ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นว่า วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) มีวิธีที่สามารถส่งเสริมรายได้ให้กับวัดหรือชาวบ้านและชุมชน เช่น การจัดตลาดนัดอยู่หน้าวัดในบางช่วง ชาวบ้านที่อยู่บริเวณวัดทำการค้าขาย วัดจัดงานในเทศกาลต่าง ๆ เพื่อเชิญชวนผู้ศรัทธามาทำบุญบูชากัน เป็นต้น และช่วงที่วัดจัดงานในเทศกาลต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวก็ถือเป็นช่วงที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-จีน จะเห็นได้ว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) มีบทบาทด้านเศรษฐกิจต่อวัดหรือชาวบ้านและชุมชนเป็นอย่างมาก ได้แก่ การส่งเสริมรายได้ให้กับวัด การส่งเสริมรายได้ให้กับชาวบ้านและชุมชน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-

จีน ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับผู้ชายของอยู่บริเวณวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) เพื่อได้รับรู้บทบาทด้านเศรษฐกิจจากผู้ชายของ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้
นางดวงพร แซ่ตั้ง คนไทยเชื้อสายจีน ผู้ชายของที่วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) อายุ 54 ปี (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565) กล่าวว่า

“ป้ามาขายของตอนที่วัดจัดงานตลาดนัด ถ้าตรงกับช่วงวันหยุดจะขายดีมาก เพราะว่าลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาทำบุญ เสริมดวง ถ้าเป็นวันปกติก็ได้เรื่อยๆ ยอดขายไม่ได้หวือหวา ดีบ้าง ไม่ดีบ้าง พออยู่ได้”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายของจะเข้าร่วมขายของในช่วงที่วัดจัดงานตลาดนัด ซึ่งการที่วัดจัดงานตลาดนัดทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากขึ้น เนื่องจากตลาดนัดมีความสนุกสนานสำหรับนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าร่วม สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวหรือผู้เข้าร่วม เพราะฉะนั้น จึงทำให้ผู้ชายของขายดีและส่งเสริมรายได้ให้เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ชายของที่เข้าร่วมตลาดนัดของวัดส่วนมากเป็นชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนแถววัด แสดงให้เห็นว่า รายได้ของชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนแถววัดมีความสัมพันธ์กับงานตลาดนัดที่วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จัดการ ผู้ชายของที่เป็นชาวบ้านในชุมชนแถววัดสามารถได้รายได้จากผู้ซื้อของที่เป็นนักท่องเที่ยวมาเที่ยวงานวัด นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวงานวัดก็ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-จีนให้กับวัด และผู้ศรัทธาที่มาเข้าร่วมงานวัดต่าง ๆ สามารถส่งเสริมรายได้ให้กับวัด ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงบทบาทด้านเศรษฐกิจของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2)

3. บทบาทด้านวัฒนธรรม

จากการศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ที่มีต่อสังคมไทย ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นว้ว่า วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ในฐานะที่เป็นวัดจีน มีหน้าที่บทบาทในด้านวัฒนธรรมคือ เป็นสถานที่สามารถให้คนเข้าชมหรือผู้ศรัทธาที่ไม่เคยสัมผัสกับวัฒนธรรมจีนมาก่อนได้รับรู้วัฒนธรรมจีน และการที่วัดจีนได้สร้างขึ้นในดินแดนไทยก็ถือเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่และการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน จะเห็นได้ว่าความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ ของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) มีบทบาทด้านวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ได้แก่ การช่วยสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนให้คงอยู่ และการช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมด้านความเชื่อไทย-จีน ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับผู้ศรัทธาที่มาทำบุญบูชาในวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) เพื่อได้รับรู้บทบาทด้านวัฒนธรรมจากผู้ศรัทธา ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่อไปนี้

นางสาวธนพร อุซชิน คนไทย ผู้มาสักการะที่วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) อายุ 25 ปี (สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2565) กล่าวว่า

“ในส่วนของด้านพิธีกรรม ส่วนมากจะเข้าวัดไปสวดมนต์ ทำบุญตามวันสำคัญต่าง ๆ ของประเพณีไทย และคนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่ออีกว่าหากทำบุญเยอะก็จะได้บุญเยอะ ได้ขึ้นสวรรค์ ทำตัวดีพระก็จะคุ้มครอง ดังนั้นผู้ใหญ่มักพาเด็กไปวัดทำบุญ และสอนความเชื่อนี้ให้กับพวกเขา เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป จึงทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมเข้ามามีบทบาทในชีวิตคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธเป็นอย่างมาก”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้ศรัทธาได้เข้าวัดทำบุญบูชาและเข้าร่วมพิธีกรรมของวัด เช่น การสวดมนต์ การทำบุญตามประเพณีไทย เป็นต้น ถือเป็นการช่วยสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนให้คงอยู่ เนื่องจากพิธีกรรมของวัดสามารถดึงดูดผู้ศรัทธาไปทำบุญบูชาในวัดอย่างมีระบบ นอกจากนี้ เวลาผู้ศรัทธาได้จดจำคำสั่งสอนหรือความเชื่อจากพุทธศาสนาในระหว่างการทำบุญ ก็ถือเป็นการช่วยสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนให้คงอยู่ เพราะผู้ศรัทธาได้ยินและได้ฟังคำสั่งสอนจากพุทธศาสนา หลังจากนั้นก็อาจสืบทอดแก่เพื่อนหรือลูกได้ เพื่อนหรือลูกก็อาจสืบทอดแก่คนอื่นได้ ซึ่งกระบวนการที่ผู้ศรัทธาสืบทอดความเชื่อหรือความคิดแก่ผู้อื่นก็ถือเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีน ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงบทบาท

ด้านการช่วยสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนให้คงอยู่ของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2)

นางสาวจิราพรรณ แซ่ล้อ คนไทยเชื้อสายจีน ผู้มาสักการะที่วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) อายุ 26 ปี (สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2565) กล่าวว่า

“นอกจากจะเชื่อว่าเสริมสร้างความความเป็นสิริมงคลให้กับชีวิตแล้วยังเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของชาวพุทธเราต่อไป แก่นคำสอนของศาสนาพุทธคือการสอนคนให้เป็นคนดี และเดินทางสายกลาง ชาวพุทธจึงมักจะนำคำสอนของศาสนามาเป็นตัวชี้้นำในการดำรงชีวิตอยู่เสมอ”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเข้าวัดทำบุญบูชากลายเป็นวิถีชีวิตของผู้ศรัทธา และการที่ผู้ศรัทธาได้จดจำคำสั่งสอนจากศาสนาพุทธถือเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนระหว่างสองประเทศ เช่นเวลาออกเดินทางจะเข้าวัดไหว้เทพโศคลาภเพื่อเสริมสร้างความความเป็นสิริมงคล หรือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางศาสนาที่ถูกเผยแพร่กัน นอกจากนี้ การที่วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ได้สร้างขึ้นในดินแดนไทยก็ถือเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนให้คงอยู่ เนื่องจากวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ได้สร้างออกแบบเป็นวัดจีน ได้ดำเนินความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัด โดยผ่านการจัดงานในเทศกาลต่าง ๆ ให้ผู้ศรัทธาคนไทยหรือนักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับรู้วัฒนธรรมความเชื่อจีน และให้นักท่องเที่ยวคนจีนหรือต่างชาติได้รับรู้วัฒนธรรมความเชื่อไทย ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงบทบาทด้านวัฒนธรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2)

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) เป็นวัฒนธรรมจีนที่สืบทอดและเผยแพร่ในประเทศไทย มีบทบาทต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทด้านสังคม จัดงานทำบุญเพื่อเป็นความช่วยเหลือแก่ผู้ยากไร้ ก่อตั้งโรงเรียนภายในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนของเด็ก 2) บทบาทด้านเศรษฐกิจ สามารถส่งเสริมรายได้ให้กับวัด ชาวบ้านและชุมชน ยังสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไทย-จีน 3) บทบาทด้านวัฒนธรรม ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมความเชื่อไทย-จีนให้คงอยู่ และช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมด้านความเชื่อไทย-จีน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญยิ่ง ไร้สุขสิริ (2543, น. 56) ได้กล่าวไว้ว่า วัดจีน เป็นสถานที่สร้างสรรค์ให้กับผู้ศรัทธา มีบทบาทให้ผ่อนคลายและสบายใจ เป็นกำลังใจให้กับผู้ศรัทธาได้ วัดจีนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ศรัทธา ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจวรรณ วงศ์คำ (2546, น. 23-28) กล่าวว่า บทบาทของพิธีกรรมต่อวัฒนธรรม คือ เพื่อการเรียนรู้เรื่องราวของคน สิ่งแวดล้อม อันนำไปสู่การยอมรับร่วมกันและหากเกิดปัญหาผลกระทบต่อนุชนหรือสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ หรือแม้แต่โลกที่สัมผัสไม่ได้ และประสงค์จะแก้ไขสิ่งเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความยุติธรรม ในงานวิจัยนี้จะเห็นว่า ความเชื่อและพิธีกรรมของวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ทำให้ผู้ศรัทธาได้ขอพรทำบุญจากเทพเจ้า และหลังจากการขอพรทำบุญ ผู้ศรัทธาก็ได้รู้สึกจิตใจสงบสุขและมีความสุขสบายใจ ทำให้เห็นถึงวัดบรมราชาฯ เป็นที่พึ่งทางใจของผู้ศรัทธา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิกรม กรุงแก้ว (2556, น. 14) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่เกิดจากความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และศาสนา คือ ความเชื่อทำให้เกิดความมั่นใจ ความเชื่อทำให้เกิดพลัง ความเชื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์ ความเชื่อทำให้เกิดความสามัคคี ความเชื่อทำให้เกิดรูปธรรม ความเชื่อทำให้การนับถือศาสนา ความเชื่อทำให้เกิดฤทธิ์ทางจิตใจ และแนวคิดของสัญญากร นิลกาญจน์ (2561, น. 15) ได้กล่าวว่า ความเชื่อสามารถทำให้รู้สึกมั่นใจ สบายใจเกิดความมุ่งมั่นและมีพลังความเชื่อมั่นทางใจที่จะดำเนินชีวิตและทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ วัดจีนยังสามารถสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ในสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ZHANG XIAOJING (2557) ที่ศึกษาเรื่อง บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พ.ศ. 2543 - 2557

พบว่า บทบาททางสังคมด้านวัฒนธรรม คือ มีหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมจีนในสังคมไทย และให้เกิดการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมไทย ซึ่งในงานวิจัยนี้มีความเหมือนในด้านบทบาท คือ มีบทบาทในการสืบทอดวัฒนธรรมจีนในสังคมไทย การที่วัดบรมราชากาญจนภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ได้สร้างขึ้นและดำเนินการถือเป็นบทบาทที่สืบทอดวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับวัดบรมราชากาญจนภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ช่วยส่งเสริมพัฒนาในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มีชื่อเสียง ซึ่งเป็นการผสมกลมกลืนในด้านวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีน ยังเป็นการเผยแพร่และการสืบทอดวัฒนธรรมจีนในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับวัดบรมราชากาญจนภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อสังคมไทยในด้านอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดมิ่งกรมลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่) ที่มีต่อสังคมไทยเพื่อได้ความสัมพันธ์ระหว่างวัดมิ่งกรมลาวาส (วัดเล่งเน่ยยี่) และวัดบรมราชากาญจนภิเษกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2)

เอกสารอ้างอิง

จิราพรรณ แซ่ลือ. (สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2565).

ดวงพร แซ่ตั้ง. (สัมภาษณ์, 19 มิถุนายน 2565).

บุญยิ่ง ไร่สุขสิริ. (2543). ความเป็นมาของวัดจีนและศาลเจ้าจีนในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส่องสยาม จำกัด.

เบญจวรรณ วงศ์คำ. (2546). “อ่าซ่า” พิธีกรรม ความเชื่อ ความจริง และความงาม กุศโลบายดำรงวิถีแห่งชนเผ่า. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค.

ปราการ พจน์เพียรเลิศ. (สัมภาษณ์, 30 มิถุนายน 2565).

ภารดี มหาขันธ์. (2554). ตระกูลแซ่ในจังหวัดชลบุรี : วิถีและพลัง. นนทบุรี: หจก องศาสบายดี.

วิกรม กรุงแก้ว. (2556). ความเชื่อและพิธีกรรมโนราโรงครู : กรณีศึกษาอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สัจจกร นิลกาญจน์. (2561). วัฒนธรรมความเชื่อกับการจัดการศรัทธาของชุมชน. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ZHANG XIAOJING. (2557). บทบาททางสังคมด้านศาสนาและวัฒนธรรมจีนของมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง พ.ศ. 2543 – 2557. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.